

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutiones Morales

In Quibus Vnivers[a]e Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

25. Quota diei hora sit Missæ sacrificiu[m] faciendum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

Iuratam, ac mentem, vt si locus impediretur, alibi pro se, vel suis sacrificium offeratur: nam sic plus ipsi, vel suis prodest, si simpliciter sacrificetur, quam si in totum sacrificium omittatur, ob loci designati impedimenta. **ROGABIS**, num si alibi Cappellanus rem diuinam faciat, cum in loco designato id commodè facere possit, aliquid sit fundatori restituendum? **Respondent** quidam, nihil planè, quoniam sacrificare nõ desit, ac proinde eum nullo fructu sacrificij priuauit: peccauit tamen alibi sacrificium faciendo. Quia tamè accidere potest, vt mortuis subsidij aliquid subtraxerit, id alijs precibus compensare debet, vt alij opinantur, meo iudicio non malè: nam eo ipso, quod certo die in designato, & constituto loco rem diuinam non fecit, aliqui eum locum deseruerunt alio se conferentes, qui si eo conuenerent, ibi preces pro mortuis funderent, & Missæ sacrificium offerrent. **SI QVAERAS**, an lethaliter peccet, qui in loco certo designato Missæ sacrificium non facit, & id omittit, vel in alio loco id facit sine iusta, & legitima causa. **Nauiar. in Manua. cap. 25. num. 13. 4.** ait lethaliter peccare, quia pactum, & promissum, in re graui, non seruat.

Nonò quæritur, An Cappellani, qui certis diebus sacrificare ratione sui muneris debent, nisi id præstiterint, iure muldentur? solent aditui iussu Episcopi, Abbatis, alteriusue Præfæti in tabella, vbi sunt Cappellani descripti, qui certis Hebdomadæ diebus rem diuinam facere debent, punctis quibusdam notare, quinam suo muneri, & officio desint, vt poena aliqua muldentur; & ideo quæritur, quod id iure fiat, quoniam vt diximus, non cogitur Cappellanus sacrificare quotidie. **Respondet** id meritò fieri ad deuittandas quorundam Sacerdotum fraudes, qui sordida quadam lucri cupiditate alio se conferunt ad sacrum faciendum, ob pinguiorem elemosynam, cuius rei gratia, conducuntur interdum. Quæ duo incommoda, & impedimèta sacrificandi, si absint, Cappellani certe poena affici seu mulctari minimè debent, cum iusta, & debita causa à sacrificando desistunt, quoniam vbi culpa non est, poena non debetur.

Decimò quæritur, An laudabilius faciat, qui piè ac religiose, vt par est, sacrificat quotidie, quàm qui à sacrificando abstinet se, pia etiam quadam in sacrosanctam Eucharistiam religione, & reuerentia retardatus: tractat hanc quæstionem **Gab. super Canon. Missæ lect. 87. dub. 5.** Ratio quæstionis est, quia aliquando quis sibi à sacrificio temperat eo in alium diem dilato, quò deinde religiosus, feruentius, & dignius multo sacrificet; **Alter** verò quotidie, aut saltem frequenter immolat, ne in ipso charitatis seruator tepescat paulatim, & deficiat. Quæstio igitur est vter eorum laudabilius faciat: vt exemplo rem explicem: **Zachæus** gaudens Dominum excepit in domo suarum Centurio Domini maiestatem reueritus dixit: Domine non sum dignus, vt intres sub tectum meum, ambo Salutorem honorarunt, & coluerunt, sed non eodem modo: hic Domini magnitudinem, & potentiam, & suam paruitatem agnoscebat; ille Domini clementiam, ac bonitatem, & suam in illum charitatem considerabat. **Respondet**, per se quidem absolue, & simpliciter laudabilius facere,

qui frequentius sacrificat, quoniam sacrificijs viui, & mortui iuantur, Angeli, & reliqui cælites exhilarantur, Ecclesiæ res promouetur, diuinus cultus augetur, plenior, & vberior gratiæ fructus suscipitur. **Sanctus Augustinus de verbis Domini sermo. 28.** **Sanctus Ambrosius, libro de Sacramentis quarto, capite sexto**, qui semper pecco, debeo semper habere medicinam. Panis iste quotidianus est: accipe quotidie, vt quotidie tibi proficit. Sic viue, vt quotidie merearis accipere. **Callius Episcopus Narnensis** quotidie, teste **Gregorio homilia decima quarta in Euangelia, & libro quarto dialogor. capit. 56.** Missæ sacrificium faciebat: & per visionem est illi diuinitus dictum: Age, quod agis, operare, quod operaris. **Bonifacius** quoque martyr, & **Germanorum Apostolus**, quotidie immolabat, vt refert **Walfridus, libro de rebus Ecclesiasticis, capite 21.**

Adde quod ipse frequentiori sacrificandi vsu digniores efficiuntur; canit enim Ecclesiæ, & orat Deum, vt cum frequentatione mysterij crescat nostræ salutis effectus, & **Qui non est hodie**, (vt dixit ille) cras mihi aptus erit. **Beda**, quem citat **Gabriel in Canone Missæ. Lessione 87. ait: Sacerdos non legitime impeditur celebrare omittens, quantum in eo est, priuata Sanctam Trinitatem laude, & gloria, Angelos lætitia, peccatores venia, iustos subsidio, & gratia exsistentes in purgatorio refrigerio, Ecclesiæ spirituali Christi beneficio, seipsum medicina, & remedio. Nihilominus tamen ex accidenti nonnunquam laudabilius facit, qui abstinet se: nam ad sacrificandum non modica sanè, nec vulgaris animi præparatio requiritur, quam non semper in se experitur quis: Deinde, hoc ipso, quod quis se pietatis, & Religionis studio abstinet vno die, solet alio die religiosus, & ardentius ad sacrificandum accedere.**

Cap. XXV.

Quota diei hora sit Missæ sacrificium faciendum.

QVAERTUR à qua, siue in quam diei hora Missarum sacrificia fieri debeant? **Respondet**, publicum quidem, & solenne Missæ sacrificium in diebus festis fieri debere ab hora tertia, per soluto officio Primæ, & Tertie. **ca. Noctæ. de consecrat. dist. 1.** post Missam verò fit officium Sextæ, & Nonæ: In diebus porò quibus ieiunia communia seruatur, & Clerici ordinibus initiantur, olim Missæ sacrificiū fieri solebat ad horam Nonam, **de consecrat. d. 1. cap. solent & cap. quod à paribus, & cap. Ordinationes dist. 75.** in cæteris diebus profestis, ad horam Sextam: in diebus ieiunij quadragesimarij, quod proximè ante Pascha suscipitur, post horam Nonam appetente vespera. Priuata verò sacrificia fieri debent ab initio lucis diurnæ, & non ante eam lucem. Communis verò sententia recepta est, vt fiant ante solis ortum, ineunte auroa, quoniam ipsa aurora, ad diem ciuilem, quem vocant artificialem, pertinet. **S. Thom. par. 3. quæst. 83. ar. 2. Dur. 4. d. 13. q. 2. Palu. 4. d. 13. q. 2. ar. 2. Richar. 4. d. 13. ar. 2. q. 3. Sylu. Missa. 1. q. 6. Sot. 4. d. 13. q. 2. ar. 2.** **SI QVAERAS**, an lethaliter peccet, qui ante diem sacrificium facit. Communis est opinio, vt ait **Syluester loco citato, & Nauar. in Man. ca. 25. nu. 85. le-**

thraliter peccare, si sacrificando, lucem diurnam notabiliter præuenerit sine iusta, & legitima causa.

Secundò quæritur, An post meridiem ad Nonam horam, quis iure sacrificare possit? Communis est omnium sententia, id facere, iure, aut consuetudine esse prohibitum, eo quod incruentum sacrificium est cõmemoratio illius cruenti, quod est oblatum in Cruce, at Christus, vt ex Evangelica historia cõstat, ferè ad horam Nonam in Cruce spiritum emisit, & ad horam Sextam, est in Cruce sublatus. Deinde post horam Sextam, non nisi Romanorum Pontificum priuilegijs immolari solet; at si iure post meridiem ante horam Nonam, sacrificari liceret, vanum, & inane esse Pontificis priuilegium: non enim priuilegia dantur ad faciendum id, quod facere communi iure possumus. Contra communem omnium sententiam asserit Nauarrus in *Manua. c. 25. nu. 85. & tract. de oratio. d. 21. num. 31. & Miscell. de orat. 76.* sacrificium priuatum fieri iure posse toto eo tempore, quod inter horam Sextam, & Nonam intercedit, dummodo id fiat sine vlla aliorum offensione, & ex causa aliqua rationabili, nimirum ne in die festo, qui iter faciunt, Missa priuentur, vel si Missa differatur, ob funus principis, & fatetur se id sæpius fecisse in itinere, cum post horam Sextam, ad ea loca peruenisset, in quibus sacrificare commode poterat. Confirmat suam sententiam tripliciter; Primum, quia nullus extat in Iure Canon, quo prohibeamur post meridiem ad horam Nonam, sacris operari. Deinde, quia in diebus ieiuniorum olim sacrificia fiebant ad horam Nonam. Demum, quia priuilegia Pontificia, (inquit ille) solita concedi ad sacrificandum post meridiem, solum ad deponendos animi scrupulos valent. Hanc sententiam multis argumentis, & verbis confutat Francolin. in *tract. de temporib. Horar. Canon. ca. 41.* eo quod sit noua, & singularis hac in parte Nauarri sententia, & quia pugnet cum communi omnium opinione, & cum generali totius Ecclesie consuetudine: nec, quod profert, suum exemplum, in hoc imitandum esse videatur. Et quia Priuilegia Pontificia non rellè Nauarrus interpretetur: nõ enim ad sedandos, aut remouendos tantum scrupulos conceduntur, sed etiam, vt iuri communi, aut consuetudini generali, quæ vim legis habet, Pontificia auctoritate derogetur. Nam frustra precibus impetratur, quod iure communi conceditur *l. i. c. de iherosol. lib. 10.* & priuilegium principis semper ita interpretari debemus, vt aliquid contineat vltra commune ius. *cap. si Papa de priuileg.* Est igitur, inquit Francolinus, opinio communis tenenda, nec ab ea recedendum: quam Richardus, Paludanus, Durandus, Maior, Sorus, in *4. d. 13.* Antoninus in *3. par. sit. 13. cap. 6. s. 4.* Angelus, Syluester, Rosella, Pitana, Tabienfis in *verbo Missa.* Hostiensis, Antonius, Abbas, Ioann. Andreas, Cardinalis, & ceteri omnes in *c. 1. de celebrat. Missarum,* complexati sunt. Sed hæc omnia fatetur Nauarrus: quia solum ipse contendit in primis, iure communi, non prohiberi Sacerdotes post meridiem sacrificare, sed solum generali consuetudine recepta. Deinde contra consuetudinem: non peccare eum, qui post meridiem quidem, sed vsque ad horam Nonam sacrificat, ex rationabili aliqua causa, & remoto scandalo: vt si quis iter faciens ad oppidum

post meridiem ante horam Nonam perueniret, & Missæ sacrificium faceret: aut si Concio sacra, vel publica populi processio duraret vsque ad meridiem. Certè non admodum improbabilis est opinio Nauarri, sed mihi non placet.

Tertiò quæritur, Quo modo Pontificum priuilegium interpretari debeamus, quando conceditur absolute, & simpliciter, vt post meridiem sacrificare Sacerdoti liceat? Respondeo, nequam esse intelligendum totum tempus post meridiem: nec enim voluntas creditur esse Pontificis, vt ad vesperam, vel post horam Nonam sacrificemus. Meo igitur iudicio solum facultas conceditur, vt post vnam horam a meridie tunc sacrificari possit; tum quia hanc ipsam horam solent aliquando Pontifices exprimere; tum etiam quia Principis priuilegium, quod communi iuri, & consuetudini derogat, ita interpretari debemus, vt quàm minimum illi derogat: ergo huiusmodi priuilegium de quo loquimur in præsentia, ita conuenit interpretari. Priuilegium summi Pontificis concessum esse, ait Nicolaus Aurifcus in *oposulo de ceremonijs Missæ cap. 11. ad finem,* vt Venetijs in templo S. Marci prima Missa in die Natali Domini celebretur prima hora illius noctis. Et eodem teste Senis in templo fratrum ordinis Seruorum, singulis annis, hora, qua vespertinæ preces decantari solent, Missa in sabbato Sancto, concessu Romani Pontificis, celebratur. Sed hæc priuilegia abregata sunt auctoritate Pij Quinti, in *constit. one, quæ habetur quinto loco inter constitutiones eius: ita Francol. de tempor. horar. canon. capite 29. numero 11. & 14.*

Quintò quæritur, Quo sensu accipiendum sit Pontificis priuilegium, quo conceditur, vt ante diem sacrificare possimus? Respondeo, illud nos ita interpretari debere, vt nõ trahamus ad totum illud tempus, quod inter mediam noctem, & solis ortum interiectum est: non enim talis videtur esse Pontificis voluntas: sed solum, vt hora vna ante auroram sacrificium fieri tuta conscientia possit: Sic Francolin. *tract. de tempor. horar. Canon. ca. 39. num. 21.* id enim sæpe solent Pontifices exprimere: aliquando verò alijs verbis id ipsum expriment, videlicet, vt duabus horis ante solis ortum liceat sacrificare: nam perinde est, ac si diceretur, vna hora ante auroram, & altera ab hac ipsa aurora vsque ad solis ortum. Nam vt docent Sor. *4. d. 13. q. 2. art. 2.* Gabr. in *Can. Missæ l. 14.* & Rosella in *verbo Missa. nu. 2.* aurora continet vnam horam, & quintam partem horæ ante solis ortum. Fratres Medicantes, ac ceteri Religiosi, & Monachi fere omnes priuilegium Pontificum impetrarunt, vt Sacerdotes Superiorum consensu, sacrificare tunc queant vna hora ante auroram, & vna item post meridiem, itineris, vel alterius legitimi impedimenti causa. Sixtus Quartus concessit facultatè, vt Fratres Minor. Obseruan. causa necessitatis possint ante, & post horam statutam ab Ecclesia, Missas celebrare. Innocentius Octauus, cõcessit Fratribus instituti Augustiniani, vt expleto Matutinali officio, etiam ante auroram possint Missarum sacrificia facere. Leo Decimus, concessit Fratribus Minor. Obseruan. vt consensu Superiorum, quos uõ conscientijs remittit, quomodo Fratres debeant vti hoc priuilegio,

possint

possint celebrare statim post Matutinum officium, & post Meridiem, præsertim diebus, quando est de audienda Missa præceptum, quando Fratres debent iter facere, siue quando ex itinere veniunt, & non possunt ante meridiem ad locum pervenire, ubi possint commodè celebrare, vel audire Missam. Hæc omnia habentur in Compendio privilegiorum, quæ sunt Mendicantibus concessa. Eugenius Quartus concessit Cisterciensibus Congregationis in Hispania, vt causa legitima subsistente, possint Missam in Monasterijs, & extra Monasteria dum iter faciunt ante diem, & vsque ad horam Nonam celebrare, vt habetur in Compendio privilegiorum, Congregation. regularium obseruan. Sancti Bernardi. Cisterciens. ordinis in Hispania. verbo Missa. Sed Nauar. in *Manua. ca. 25. n. 85. ait. Videtur privilegia Sixti IIII. Innocentij VIII. & Leonis X. de dicenda Missa ante horam legitimam sublatam per decretum Conc. Tridentini. quod secl. 22. ca. de obseruan. & enit. in celebrat. Missæ, prohibet ne Sacerdotes alijs horis quam debitis Missas celebrent. Idè dicit F. Manuel. in *Explicat. Bullæ Crucis. §. 9. num. 31. & §. 13. numer. S. Pius V. in Constitutione. 118. in Bullario, quæ incipit. Quo primum tempore. Sic ait. Nene præules, administratores, Canonici, Cappellani, & alij quocunque nomine nuncupati presbyteri seculares, aut regulares cuiusvis ordinis, ad Missam aliter quam à nobis statutum est, celebrandam teneantur. Declaratio Cardinalium secl. 22. super Decretum Concilij Triden. de obseruandis, & euitandis in celebratione Missæ sic habet. Ante diem, & horis indebitis celebrare nulli licet, etiam vigore privilegiorum à Sede Apostolica ante Concilium Tridentinum concessorum, placuit confirmari facultatem Florentie concessam S. Francis, & S. Mariae Magdalene, celebrandi Missam ante lucem, sed ita, vt Missa non incipiat nisi duobus horis ante solis ortum. Sic ibi. In compendio privilegiorum Fratrum Minorum, & aliorum Mendicantium, & nō Mendicantium Colletore Hieronymo à Sorbo Prædicatore ordinis Cappuccinorum in verbo Missa, post recitata privilegia circa sacrificium Missæ faciendum in loco, tempore, & modo non debito ponitur Annotatio, quæ sic habet. Omnia supradicta privilegia dicendi Missam quoad modum, locum, et tempus sunt iam per Concilium Tridentinum sublata, & præcipue illa Sixti IIII. Innocentij VIII. & Leonis X. quoad tempus, sed celebrari debet secundum Rubricas Missalis noui iuxta constitutionem 118. Pij V. in Bullario. Ibidem, tamè subiungit Colletor, hæc verba Greg. XIII. anno II. concessit Congregationi S. Iustine, vt dum in itinere fuerint constituti, possint Missam celebrare ante auroram, & post mediam noctem, vt refertur in Compendio privilegiorum S. Hieron. fol. 50. Postea subiicit idem Colletor, Pius V. concessit Societati Iesu, vt refertur in Compendio privilegiorum eiusdem Societatis in verbo. Missa. §. 3. eandem facultatem pleniorè, vt possint celebrare per horam ante auroram, & infra horam post meridiem causa itineris, vel alterius legitimi impedimenti. Sic ille.**

SI QVAERAS, an si Episcopus, dum iter facit, velit rem diuinam audire, vel facere, tuta conscientia queat audire, vel facere ante auroram, vel post meridiem. Respondet Glossa in cap. vlt. de priuil. in c. tuò id posse facere. Sic etiam Sylu. verb. Miss. §. 1. qu. 6. decet enim Episcopum quotidie rem diuinam audire: nec est, cur iter eis impediatur, aut retardetur.

Sextò quæritur, Quota pars temporis sit notabilis, vel ante auroram, vel post meridiem; ita, vt si eam partem anteponat, vel postponat Sacerdos sine causa iusta, dum Missæ sacrificium facit, peccet lethaliter. Nam si paulò ante auroram, vel paulò post meridiem sacrificet, lethale peccatū non admittit, vt annotauit Sor. 4. diff. 14. q. 2. art. 2. eo, quod in moribus, parum pro nihilo habetur. Meo iudicio tertia pars horæ habetur, vt notabilis pars: & ideo si quis scienter & sine iusta, & debita causa, tertia parte horæ ante auroram, vel post meridiem Missæ sacrificium faceret, lethaliter peccaret.

Septimò quæritur, num ante auroram tuta conscientia Sacerdos sacrificet ob viaticum ægroto iam iam morituro dandum, ubi Eucharistia consecrata non extat? Respondeo cum Palu. 4. dist. 13. quæst. 2. artic. ult. Antonino. 3. part. tit. 13. cap. 6. §. 4. Syluest. Missa. 1. quæst. 6. & Nauar. in *Manua. ca. 25. numer. 85. id esse licitum facere, Superioris tamen consensu, ubi præfens fuerit; alioqui eo absente id simpliciter licet facere. Id verò etiam est intelligendum, ne multo tempore ante auroram sacrificium fiat.*

Octauò quæritur, An post meridiem sacram communionem accipere iure, vel consuetudine prohibeamur? Respondeo, cum Angelo, in verbo. Eucharistia. 3. mune. 35. & Syluest. Eucharistia. 3. quæst. 15. versicul. 5. non esse: neque enim est idem iuris de percipienda Eucharistia, quod de sacrificio faciendo: vt in Missa, quæ ante meridiem coepta, post meridiem continuatur, laicis fas est Eucharistiam sumere, & in illa ritidem, quam Sacerdos privilegio sibi concessa, vna hora à meridie inchoauit: ergo qualibet diei hora potest, qui rem diuinam non facit, Eucharistiam suscipere si ieiunus sit: quia nullo Canone, aut iure sumere prohibetur.

Cap. XXVI.

Quibus in locis sit Missæ sacrificium faciendum.

PRIMO quæritur, An iure prohibeatur Sacerdos sacrificium facere in alijs locis, præterquam in locis Episcopi auctoritate consecratis? Respondeo, esse prohibitum iure, vt constat ex cap. Sicut. De consec. dist. 1. ubi ex Felice Papa habetur. Sicut non alijs, quam sacra Deo Sacerdotes, debent Missas celebrare: sic nō in alijs quam in Domino consecratis locis, id est, in tabernaculis diuinis precibus à Pontificibus delibuit Missas cantare ad sacrificia offerenda, licet, nisi summa coegerit necessitas. Idem habetur in ca. Missarum ex Concilio Triburien. & cap. Hic ergo, ex Clemente, & cap. Presbyter ex Sylu. De consec. dist. 1.

Secundò quæritur, An Episcopi concessu Missæ sacrificium fieri possit in domibus priuatis, aut in locis, videlicet Oratorijs, sacellis, quæ nō sunt ab Episcopo consecrata, nec ad Diuinum cultum dedicata, dummodo tamen fiat sacrificium in altari sacro, quod dicitur portatile, sicut habetur in cap. concedimus de consec. dist. 1. Respondeo, in hunc modum; Nil seuiente cōtra Ecclesiam persecutione, sacrificia fiebant in cypis, speluncis, & in ædibus priuatis, quoniam his in locis, vt persecutionū, Sacerdotes immolare cogebantur: